I

Naica Floare n-are vreme. Cuptorul este ars și plăcinta nu e încă întinsă. Multă grabă nu-i prea bună: Marta ar fi trebuit să mai aștepte cu cuptorul. Ea însă umblă cu gândul tot pe la cei din casă; abia apucă să se vadă și ea la masă cu scărmănătorii de pene. Sunt prea veseli: îi aude râzând în casă. Bujor spune minciuni; trei zile și trei nopți el nu ar sfârși. Când n-o știe de la altul, o scornește de la sine. Și apoi mai este bun la clacă și pentru că nu se mânie când Ileana îi face câte o glumă, iar Ileana bucuros îi face câte una. Așa-i asta între tineri.

În vreme ce naica Floare întinde plăcinta și tinerii petrec vesel împrejurul mesei, stăpânul casei, badea Mitru, șade pe prispă, în umbra celor de la masă. Ca totdeauna, pipa îi este în gură, dar de mult a uitat că nu arde. Simte că-i lipsește ceva, ce însă anume nu știe. Tot așa de puțin știe de veselia celor din casă. Simte că singur nu este; mai departe nu-și bate capul. Veselia lor nu-l supără, dar nici nu îl înveselește. Scoate pipa din gură, cască o dată, se întinde, apoi, pentru ca să facă și el ceva, ia un pumn de pene și începe a le număra aruncându-le jos una câte una.

Un nou hohot îl trezește și pe el din astă nepăsare.

Ileana a făcut o cunună de pene cu coada dindărăt și a pus-o pe nesimțite în capul lui Bujor. Bujor a simțit, dar se face a nu fi simțit, fiindcă-i place să vadă pe Ileana râzând. Toți râd cu hohot, râde mai ales Ileana. Bujor stă cu cununa pe cap, făcându-se a nu ști de ce râd ceilalți. Îi șade foarte poznaș. Marta deschide ușa: acuma râde și ea. Ileana însă, văzându-i pe toți așa râzând de Bujor, însăși se oprește din râs, face o față ca și când ar fi răsturnat oala la foc și grăiește:

– Dar, prostule, nu vezi că de tine râd!?

Bujor vrea să-și ieie cununa din cap; Ileana nu-l lasă, ci frumos, precum a pus-o, o ia însăși, curățindu-l în urmă cu îngrijire de pene. Sfârșind, îl trage o dată de ureche, iar Bujor se supără d-un lucru: c-au fost prea puține pene. Vrând ori nevrând, badea Mitru le-a văzut pe toate. Chiar i s-au mișcat și lui buzele a râde.

– Măi Bujor! grăi el alene, după ce s-au sfârșit toate.

Bujor sări în picioare.

– Ai adăpat tu boii?

Bujor s-așează în semn de răspuns.

– I-ai adăpat?

– Asta nu se face acum; știi d-ta bine că noi adăpăm boii când se culcă găinile!

– Dar caii...

Bujor îi taie vorba:

– Bade Mitre! Ca în toate serile, astăzi s-au hrănit porcii, apoi s-au închis, s-au muls vacile, apoi s-au adăpat, s-au adăpat și boii și caii; plugurile sunt în car; sămânța este în saci; grăpile la îndemână. Mâne dimineață, când răsare luceafărul boului, noi adăpăm - și ziua ne prinde în câmp.

– Dar tot ar fi mai bine să nu-ți pierzi tu vremea pe aici pe la fete!

– Dar ce să fac în grajd? Nu e destul Toader la vite?

– Ești bun la gură, îi zise badea Mitru după aceste vorbe. Dar om n-are să iasă din tine!

– Ia dă-mi pace! răspunse Bujor, făcându-se a glumi. D-ta ai vrea ca toți să fim moșnegi. Ce zici tu, măi Ghiță!?

Ghiță era flăcău numai d-aici din vecini. Foarte bucuros petrecea seara la scărmănat de pene cu Ileana și ceilalți tineri veseli. Așadară el știa că badea Mitru este cam rău de gură. Gândi că este mai bine să nu răspundă nimic. A răspuns însă badea Mitru, scurt, dar gros:

– Măi! cu Ghiță nu te potrivi: tu ești slugă, iară el nu are stăpân.

Bujor părea că n-a auzit bine aceste cuvinte. El privi o dată aspru la badea Mitru, privi mânios la Ghiță, privi încă o dată împregiur, fără ca să poată vedea și pe Ileana; apoi se sculă încet și-și luă pălăria de lângă cuptor. Ileana îl ghionti, îl mai trase de sucman, dar el ieși fără ca să zică "noapte bună", ca și când ar fi fost să se mai întoarcă. Îi părea că e cam cald în casă.

Mai târziu a ieșit și Ileana, pentru ca să vadă dacă e coaptă plăcinta ori ba. Mult nu rămase afară. Când intră, află pe tatăl său culegând penele pe care le-a fost aruncat pe jos.

– Tu fată! dă-mi foc în pipă.

Ileana iarăși ieși în tindă, pentru ca să aducă un tăciune. Ochii ei însă umblau mai mult p-afară, decât pe la vatră, încât era p-aci, p-aci s-aducă un cărbune stâmpărat în loc de tăciune. Dar nu vedea nimic. Astă-seară plăcintele s-au mâncat fără de Bujor. Naica Florea a întrebat după el de vreo trei ori, fiindcă îi plăcea să vadă tinerii veseli, iar în lipsa lui Bujor veselia întotdeauna mergea cam șchiopătând. Ileana a mai ieșit după aceea din casă, spre a-i spune lui Bujor c-a întrebat "mama" de el.

Bujor ședea în mijlocul curții pe oiștea carului. Poate chiar aștepta să iasă Ileana și să-l cheme a intra în casă. Când însă o văzu mișcându-se spre ușă, el se ridică și trecu în dosul carului. Și aici îl văzu Ileana. Nu știa însă de ce, ea stete câtăva vreme nehotărâtă, apoi iarăși intră. În tindă se opri încă o dată și-și zise cam necăjită: "Nu știu ce om e și tata!"

Nici n-a făcut Mitrea Boarului bine zicând așa vorbe, Bujor nu era nici slugă, nici om nou în casa lui. Aici a poruncit el. Când era școlar, venea des-de-dimineață să ia pe Ileana cu sine, fiindcă Ileana era mică și naica Floare n-ar fi lăsat-o să meargă singură ori numai cu Păscuț la școală, Păscuț, copilul care i-a murit acum vreo opt ani.

Bujor însă o trecea peste punte și purta grijă de ea ca de ochii săi. Dar nici Ileana nu voia să meargă fără de Bujor. Mai târziu, de la vârsta de șaptesprezece ani, Bujor a rămas cu totul la Mitrea Boarului, și de șase ani de zile este om din casă. Badea Mitru știe că celelalte două slugi nu-i fac pe jumătate treaba pe care i-o face Bujor singur.

O știe și Bujor. El lucrează acasă, nu la stăpân. Așa vorbe nu s-ar fi căzut să-i zică badea Mitru. Zău, Bujor s-a cam supărat. El știe însă că badea Mitru nu e om rău. Nu, dar tocmai de vorba lui s-a cam supărat. Erau și alții de față. Era și Ghiță. Bujor s-a supărat pe Ileana pentru că ea a auzit această vorbă, Ileana îl mâhnește: ea n-ar trebui să asculte la asemenea cuvinte. Apoi, barem să fi venit și să-i fi zis: "Bujor! dar fii cuminte, știi tu cine este tata". Dar ei nici că-i pasă de el. Cine știe, poate se bucură c-a scăpat de el.

Bujor se ridică repede de pe oiște, unde a șezut, apoi iarăși se așează încet și astâmpărat. Nici acum însă nu îl ținea locului; el sări mai repede încă, privi o dată la fereastră și plecă de-a dreptul spre gardul care despărțea grădina tătâne-său de aceea a lui Mitrea.

Voia să vorbească cu tatăl său.

Tatăl său, Stan, a petrecut într-astă seară neobicinuit de mult la lumină. El este al doilea tâtor[1] la biserică și a stat multă vreme cu popa la sfat. Este vorba să se facă un clopot nou la biserică din banii ce Mitrea Boarului i-a dăruit pentru vecinica odihnă a tătâne-său. Când a venit acasă, copiii erau culcați; Stan a privit la ei, a ascultat răsuflarea lor, apoi s-a dezbrăcat, a stins lumina și s-a culcat și el. Când a venit Bujor, l-a trezit din cel dintâi somn.

– Cine e?

– Eu!

– Cine, eu?

– Eu, tată!

– Hm! Bujor!? Dar ce vrei acum noaptea?

Bujor stete o vreme fără de răspuns. Îi părea că tot ar fi mai bine să tacă.

– Vorbește, măi, dacă m-ai trezit din somn!

– Deschide ușa; aș vrea să-ți spun ceva!

– Spune numai. Și așa te aud eu!

– Vezi d-ta, taică, să mă crezi... fiindcă...

– Scurtă vorba, măi!

– Tată, eu nu mai rămân la Mitrea Boarului.

– Ei, apoi bine faci și tu o dată în viața ta.

– Auzi, tată! Eu nu rămân, chiar nu rămân.

– Apoi vezi bine că nu rămâi dacă nu vrei să rămâi. Ce vorbă!

După aceste vorbe Stan se-ntoarse la perete, cu inima îmbucurată că fiul său iese de la Mitrea Boarului. Vecinii nu prea trăiau bine unul cu altul. Mitrea Boarului era bogat, și acum se făcuse leneș și cam încrezut, iară Stan, ca om cărturar ce era, deși sărac, se ținea mai presus de bogatul său vecin.

Bujor rămase stând la fereastră. El știa de mai 'nainte că tatăl său nu se va supăra dacă va veni acasă; totuși, parc-ai fi dorit să-l ocărească pentru această hotărâre a sa și să-i zică: "Tu trebuie să rămâi!"

Era să plece când auzi ușa și văzu pe mamă-sa ieșind din casă. Au stat multă vreme apoi de vorbă, mama și fiul, așezați pe piatra de lângă portiță. Bujor n-a spus mamei sale pentru ce nu vrea să rămână: aceasta n-ar fi putut-o spune nimănui pe fața pământului; zicea numai că nu vrea. Mama zicea să rămână, fiindcă-i merge mai bine decât acasă. "Suntem mulți la puțin!" era cuvântul mamei; tocmai acest cuvânt îl îndemna însă pe Bujor să facă ce s-a fost hotărât.

– Apoi, dacă suntem la puțin, vreau să fim la mai mult, grăi el hotărât. Și Marta trebuie să vină acasă! Noi doi nu vom lua pita de la cei mai mici. Sân-George este aproape, atunci mi se împlinește anul.

Dară Bujor nu s-a ținut de vorbă. El nici până la Sân-George n-a așteptat. Numaidecât, în ziua următoare, a spus stăpânului că tatăl său dorește să meargă acasă și el ar dori să meargă, când e vremea de lucru.

– Bine faci! drept ai, îi răspunde badea Mitru, acuma e vremea. Eu eram însurat când am fost de douăzeci de ani!

De ce nu mai rămâne Bujor, la asta badea Mitru nu se gândea. El gândea foarte puțin!

Naica Floare a prădat multe vorbe de dragul lui Bujor. Îi părea că-i vine să fugă d-acasă când auzi că Bujor merge. Așa lucru nu i s-a mai pomenit- Omul acesta crește în casă și acum se duce. Treaba s-a sfârșit cu vorba: "Mai mult peste pragul meu să nu treci!"

Ileana singură știa "pentru ce" merge Bujor; asta însă nici chiar sie nu și-o spunea. Ziua întreagă ea era unde se afla Bujor; mereu voia să vorbească cu el și totdeauna, când îl întâlnea, îl ferea din cale, pentru că nu știa ce vrea să-i zică. Câteodată apuca un gând, ieșea anume la Bujor și iarăși intra. Totdeauna gândul, în urmă, îi părea fără de înțeles. Îi plăcea că Bujor vrea să meargă; pentru lumea asta nu ar fi voit ca el să rămână; și totuși, adeseori, fața i se aprindea de mânie, gândind că el chiar se duce. Iară când Bujor a plecat, Ileana nu s-a putut răbda să nu se sfădească, acuma întâia oară, cu Marta, sfadă nu pentru fratele Martei, ci pentru că Marta n-a închis ușa cum se cade. Așa sunt femeile: se sfădesc foarte ușor. E vorba veche că babele bătrâne și fetele de măritat sunt supărăcioase. Însă Ileana tot numai pe taică-său era supărată. Îi părea om cu inima neagră, deși prea mult ținea la el. Zisese că Bujor e slugă, și pentru asta nu-l putea ierta.

[modifică]II

S-a dus Bujor și Ileana l-a lăsat să meargă. Măcar nici atâta nu i-a zis: "Mai vino câteodată pe la noi". Când el se gândea la asta, începea pământul să se clatine sub el.

Naica Floare a zis vorbe mai grele. Pe ea nu era însă Bujor atât de mânios. El era mânios pe Ileana, pentru că n-a zis nimic. Tot se gândea la Ileana și, cu cât mai mult se gândea, cu atât mai mânios se făcea, și cu cât mai mânios era, cu atât se gândea mai mult. În sfârșit, a ajuns că nici nu mai gândea la alta decât la Ileana; iară când o zărea câteodată trecând pe dinaintea casei, el tresărea, îl prindeau fiorii și-i furnicau vinele, încât să fi avut paharul de cuminecătură în mână, și pe acela l-ar fi scăpat. O dorință ar fi avut numai: să-i spună verde în față ceea ce altui om pe rotogolul pământului nu-i putea spune, ce-i zace pe inimă. Numai frățiorii cei mai mici și Antița simțeau câteodată mânia lui Bujor. Când n-o mai putea purta, o descărca asupra acestora, și apoi, pentru ca iarăși să-i împace, îi cioplea Antiței o păpușă și-i făcea lui Toderică o morișcă de vând ori un arc lui Mărian.

Nu însă multă vreme a rămas asta așa. Bujor era om deprins la lucru. Peste câteva zile au început a-l mânca palmele; îi părea că i se spoiește pielea. Totdeauna se gândea însă la lucrul de colo, unde a mai lucrat șase ani de zile. Aici, acasă, se simțea străin. Îi părea că lui îi este totuna dacă trebile merg bine ori dacă ele merg rău.

Dacă ploua, Bujor își aducea aminte de iazul de la țarina Boarului și se întreba dacă este stăvilit ori nu; iară la aceea nu se gândea, că a lor țarină este pe coaste, și de iazuri nici că-i pasă. Cu vremea, însă, omul se schimbă. Din zi în zi Bujor privea tot mai mult împregiurul său; mai mergea prin grajd, mai prin grădină, mai pe la țarină. În urmă afla că, zău, și aici vor fi multe de îndreptat, multe de stricat și multe de făcut. În sfârșit, începu și el a lua parte la necazurile casei și a zice tot "la noi" și tot "la Boarul". Apoi, când oamenii ca Bujor încep să-și facă grijă și să lucreze, ei nu mai încetează, ci-și fac de lucru chiar și când nu au!

Dar nici Ileana nu stetea cu mâinile în sân!

Războiul și gherghetul sunt două câmpuri pe care nu știe răsfira florile ca Ileana. De asta se vorbește giur-împregiur, cât ajunge vestea bună. Parcă-i fărmecată la degete. A și avut însă de la cine să învețe. Naica Floare în viața ei n-a făcut alta decât covoare și altițe. Puține fete se mărită în Vezura care să nu o poftească pe cumătră, pentru că ea totdeauna are câte ceva la îndemână pentru zestrea miresei. Dar Ileana începe a o întrece și pe ea. Are chip și chibzuială puind vrâsta între flori, pune verde lângă roșu, pe câmp alb o floare neagră, lângă ea o frunză-n fir, toate bine potrivite, parcă nu e pus, ci crescut.

Naica Floare are zor. Firele sunt întinse pe război; fușteiele sunt bine așezate; năsădeala este în suveică; ițele sunt ridicate.

– Șezi, Ileană, să începem!

Sunt două săptămâni până la Paști. Iară la Paști Ileana trebuie să meargă cu mâneci noauă la biserică. Nici Ileana n-avea vreme. Are să fie o pânză cum Ileana până acuma n-a văzut; fire subțirele puse în urzeală, des, unul peste altul; iară năsădeala rară, fire groase, fir de fir. Crede că se poate, dar încă nu știe. Astă-iarnă Bujor a făcut spata cum a fost dorit-o ea.

Lucru greu, pentru că spata și ițele sunt temelia războiului. Când ițele se încurcă ori se rupe vreun dinte la spată, când ițele sunt groase și spata rară în dinți, pânza rămâne plină de noduri, iară nodul în pânză nu-i cinstea țesătoarei. Bujor a făcut spata pentru Ileana, adecă cum altele nu sunt făcute: dinți deși și subțirei ca ascuțișul briciului, legați nu cu ață, ci cu păr de cal, pentru ca îndesat să rămână fir lângă fir. Și legătura este făcută cu măiestrie; chip iscodit la nevoie de către Bujor, de dragul Ilenei. Iară capetele spetei sunt crestat frumos, ca lucrul să fie deplin.

Ileana începe a țese. Gândește la spată și, gândind, Bujor îi vine în minte. Asta nu e bine. Când ea gândește la Bujor, este cam aprinsă și mâinile îi cam tremură. Dă prea aspru cu suveica; apasă prea tare asupra iepelor și, când trebuie să bată firele cu spata, dă cu toată puterea. Aici ar trebui tocmai ca năsădeala să rămână rară, fiind făcută cu chibzuială. Tot ea a zis lui Bujor să facă dinții subțirei; de ce uită acuma că tot ce e subțire ușor se rupe?

Dară nu s-au rupt dinții, ci părul de cal. Lucrul este cam slab, dară nici n-a fost făcut pentru țesătoare mânioase.

Ileana stă cu suveica în mână, parcă s-a huluit casa asupra ei.

Naica Floare n-aude războiul și intră să vadă ce e.

– S-a rupt părul și cad dinții!

– Pentru ce dai așa de tare?

– Dară nu dau!

Multă vreme s-a muncit mama și fiica pentru ca să lege dinții. Pânza era abia începută și, cu cât mai scurtă era pânza, cu atât mai mare necazul. Nu însă toată mâna era bună ca să facă acest lucru, mai ales acuma, când legătura trebuia făcută în război, cu grijă de fire. Asta numai unul o știe: Bujor.

– Du-te, cheamă pe Bujor! grăi naica Floare când văzu că nu poate face nimic.

Ileana sări de la război și plecă să cheme pe Bujor. Capul îi era atât de plin de ițe, de spete și de fire, încât uitase cine este Bujor. Parcă și acuma era numai ici în curte. Când se află însă în curte, ea roși ca bujorul, stete speriată, apoi iarăși intră în casă.

– Mergi tu, mă tem că nu va veni dacă-l chem eu!

Naica Floare n-avea vreme. Se duse totuși.

Ileana rămase la război. Îi părea că arde casa în capul ei. Vine Bujor. Oare să vină!? O! de-ar da Dumnezeu să nu vină! să nu fie acasă! să nu vrea să vină! Ba! asta nu. Asta o dată cu capul n-ar fi vrut-o Ileana. Ea știa că el va veni, auzind că s-a rupt legătura din spată.

Îndată ce auzi portița, Ileana sări speriată și plecă spre ușă, ca și când ar fugi de moarte. Îi era grabă: i-a venit tocmai în minte că în pod este o suveică mai mică, de care ar putea să se folosească.

Când Bujor suia treptele spre tindă, Ileana suia scările spre pod. Ei priviră unul la altul, o privire din vina căreia Bujor nu afla ușa, iară după ce naica Florea i-o deschise, el căzu peste prag.

Când se află în față cu războiul, începu a se șterge de sudori. Însă nu-i era cald. Îi părea că războiul țese de sine, că ițele joacă și nu vedea firele cum se cade. Lucrul mergea cam anevoia.

– Măi Bujor! grăi naica Florea într-un târziu, de ce nu mai vii tu pe la noi?

Ea de mult a fost uitat că i-a zis să nu-i mai treacă pragul.

– Dară eu vin, naică Floare!

– E mânios pe mine! zise Ileana amărâtă, când văzu pe Bujor ieșind pe portiță. Nici n-a voit să vorbească cu mine! Îi era să plângă, dar o zări naica Floare.

– Ce faci, tu fată, în pod?

– Caut suveica, mamă!

Bujor a privit o dată pe neștiute la scară, a și văzut-o pe Ileana.

"E mânioasă! își zise el. A fugit de mine."

Asta îl amăra, nu vedea decât spete; chiar și gardul stricat al lui Petrea Popii îi părea o spată pe care ar trebui să o lege.

[modifică]III

Prescurile făcute din făină albă sunt puse în cârpă; luminele sunt legate și busuiocu este la îndemână.

– Bătrânule! trage clopotul.

Stan ia prescurile, luminile și busuiocul în stânga, pălăria în cap, bățul în mână și plecă la biserică. Este Joia Mare, zi în care va lua sfânta cuminecătură. Naica Sanda (n.b.: Floare) îl petrece până la portiță, și aici îi zice: "Dumnezeu să primească!" Apoi rămâne privind în urma soțului său. El n-a luat calea spre biserică. "Dumnezeu a vrut așa!" își zice el printre buze, și merge mai 'nainte la vecinul său Mitrea, să-l roage de iertare. Ei n-au avut în curând vorbe slabe: Stan însă a simțit o ură tăinuită către vecinul său, pentru că era bogat din sărac. "Dumnezeu a vrut așa, ca el să fie bogat." Acuma, când Dumnezeu cuprinde sufletul lui, simte că această ură e nedreaptă și se ușurează. În portiță se întâlnește cu vecinul, care tocmai plecase la el; dau mâna; Stan îi întinde mâna și vecinei; apoi amândoi, împreună, pleacă la biserică.

"Dumnezeu să primească!" zic soțiile când îi văd trecând puntea.

În cealaltă zi este Vinerea Mare și apoi vin Sfintele Paști.

Naica Floare n-are vreme. Toți sunt gata să plece la Înviere; numai ea s-a întârziat. Așa o pate mama totdeauna; n-are stare până ce nu-și vede mai 'nainte fata gătită. Îi șed foarte bine Ilenei mânecile noi. Mama a pierdut prea multă vreme privind-o din toate părțile. Ileana însă mai ales de una se bucură: că le-a făcut ea însăși, cu spata lui Bujor.

Clopotele și toaca n-au sunat încă. Este însă grabă, fiindcă astăzi acela e mai norocos, care iese mai întâi la uliță. Grăbește dar Stan, ca să meargă cu toții.

Aici naica Sanda își făcea de lucru cu copiii. Astăzi ei au fost cei dintâi treziți. Ouăle roșii nu i-au lăsat să doarmă. Totuși, însă nu sunt îmbrăcați; își pierd vremea asemănându-și ouăle. A rămas ca al Antiței este cel mai frumos; altfel, ar merge plângând la biserică, iar astăzi nu e bine să plângă omul.

– Aici sunteți cu toții!

– Numai mătura am lăsat-o acasă.

Sună toaca. Vântul fură câte o bucățică din sunetul ei: oamenii stau și ascultă. Încep clopotele, precum vântul adie, mai tare, mai slab: dară clopotul Boarului s-aude neîntrerupt. E cam departe biserica; nu e însă negură; cerul e senin; vântul se mișcă leneș în răcoarea dimineții, și calea are să fie plăcută. Abia puțin se vede, înspre răsărit, vestea zilei, o lumină ascunsă în întunerec. Cocoșii cântă, cântă privighetoarea, cântă un câne, câte o vacă s-aude din când în când, râul ici alunecă de-a furișa peste prundișul lins, colo se izbește în râpă și murmură mai înspre vale: printre toate, toaca și clopotele. O pușcă se descarcă, încă una.

Acum putem pleca!

Ileana le dă copiilor câte un ou, schimbă și cu fetele mari câte unul, apoi sărută pe Antița, care astăzi nu se mai desparte de dânsa, o ia de mână și toți pleacă. Copiii fug înainte; trec după aceea bătrânii puntea, iară în urma lor, muierile și cei mai tineri. Bujor îi lasă pe toți să treacă. Avea el un gând: să dea Ilenei oul cel roșu, la care a lucrat trei zile cu vârful cuțitului. Dară nu l-a dat: gândea că e mai bine să-l deie astăzi la joc.

E Sfânta Liturghie, biserica e plină. Astăzi satul întreg a venit să cânte *Hristos a înviat*. Marian a citit *Sfântul Apostol*; Stan, ctitorul, a umblat cu tasul prin biserică, cu capul ridicat în sus, în semn de sărbătoare, oprindu-se la fieștecare "mărire Tatălui." Și pe dinaintea Ilenei a trecut; și înaintea ei a stat privind-o cu bunăvoință. Bujor a cântat irmosul. Când el a rostit cuvintele "Îngerul a strigat", ca o săgeată a trecut sunetul cântării prin sufletul Ilenei: fața i s-a roșit, inima îi bătea tare și ochii îi rămaseră ațintiți spre buzele cântărețului. Bujor a cântat adeseori, și cânta bine; însă parcă se temea că acum el va rămânea de rușine. Și într-adevăr, când Bujor ajunsese la "saltă acum", unde irmosul este mai frumos, ochii lui întâlniră, între sute de alți, doi ochi, a căror privire ațepenită îl făcu mut. "Saltă acum", și mai departe nimic. Irmosul, pe care l-a cântat de atâtea ori și atât de bine, acuma nu-i mai era în minte. El stete în mijlocul cântării; o clipă privirea lui rămase ațintită asupra Ilenei, apoi încongiură, speriată, împregiurimea sa, cărțile și oamenii.

Irmosul i-a ieșit din minte și glasul îi lipsea. Ileana voi să fugă din biserică, și totuși, acuma, tocmai acuma, nu putea. "Mai departe, dă înainte, că merge bine!" zicea privirea ei, și astă privire a dat lui Bujor fir și glas. A cântat apoi mai departe, și sufletul lui întreg era în astă cântare.

În viața ei, mai fericită Ileana nu a fost. În vreme ce Bujor cânta și după ce el a cântat, numai auzul ei era la dânsul, ochii treceau printre oameni și pe fieștecare față ea vedea aceea minunare, care era în sufletul

ei. Și privirea aceea! Astfel el nu a privit-o. Îi venea să plângă aici în biserică; atât de mare plăcere simțea, încât dureri îi erau plăcerile.

Până la sfârștiul Liturghiei a trecut o clipă vecinică. Bujor și Ileana vorbeau în priviri și cu privirile se îmbrățișau. "Încă o dată privesc la el, apoi nu mai privesc." "Ea nu este mânioasă!" "El nu este mânios."

La sfârșitul Liturghiei, Bujor a trecut cu coatele printre oameni și în câteva sărituri a fost la ușa bisericii. Aici așteptă pe Ileana. Privirile lor se întâlniră peste oameni. Cu cât însă Ileana era mai aproape de ușă, cu atâta mai cu cinste se arăta către femeile mai bătrâne, lăsându-le să treacă înaintea ei, și cu atât mai dinadins vedea Bujor că nu-i șade să închidă calea. Rămăseseră numai câteva muieri în biserică, și Ileana tot nu putea ieși.

"O aștept mai la vale!" grăi Bujor când văzu că Ileana chiar vine, și plecă, mergând încet.

Marta, Ghiță și Ana stăteau împreună la o parte, necăjindu-se că nu mai vine Ileana. Bujor pe aceștia nu-i văzu decât atunci când, mai la vale, ei trecură pe lângă el cu Ileana.

– Dară tu ce stai? întrebă Ghiță.

– Aștept pe tata! răspunse Bujor.

Ei merseră înainte, iară el rămase necăjit pe sine însuși.

Trecând înspre casă, Ileana a stat foarte multă vreme înaintea Stăneștilor. Erau aici multe de văzut. Surorile au văruit casa; pe dinlăuntrul ferestrelor au boit cu vânăt, iar pe la margini au tras vrâste cu roșu. Era frumos așa. Ileana s-a hotărât însă ca ea să facă mai frumos. A mai cules apoi flori din grădina pe care a fost sădit-o Marta la ferestre. Gardul era alcătuit în chipul lui Bujor, care a făcut și portița. Mai frumoasă era însă vramița. Lucru de nimic și totuși frumos. Patru leațuri cioplite frumos și încheiate laolaltă. Înspre mijloc sunt încă doauă mai scurte, iar între aceste o cruce. Este făcută numai în semn de vramiță. Pe un stâlp este o moară de vânt. Când bate vântul, moara se învârtește, și doauă cătane, cioplite din lemn și întocmite cu iscusință, încep a se bate în săbii. Pe celălalt stâlp este altă morișcă, care pune pe un faur în mișcare; dă faurul în ileu, tot dă și nu mai încetează. Poznașe lucruri a făcut Bujor.

[modifică]IV

După prânz oamenii mai stau de vorbă, apoi se duc la vecernie. Înaintea bisericii e satul întreg: copiii la jucării, bătrânii la sfat, iară fetele și flăcăii împregiurul lăutarului.

Bujor n-a mâncat astăzi cumsecade, deși era ziua de Paști. Se necăjea foarte de lucrul ce a făcut azi. El a lăsat pe Ileana să treacă pe lângă dânsul! Acuma voia să-și îndrepteze greșeala.

"Astăzi mergem împreună la joc!"

Crucea din sat este tocmai în marginea râpei. Râpa, tocmai înaintea casei Boarului. Dincolo de cruce este un proptiș făcut din câteva lemne, pentru ca să nu cadă vitele în pârău. Bujor luă un pumn de pietre, merse la proptiș, în dosul crucii, se răzemă și stete privind cum apa cade și se izbește în râpă. Din când în când el arunca câte o petricea în râu, privea îndărăt când i se părea că prin murmurul apei aude portița din dosul lui, și iarăși privea cum cade apa, cade, se izbește, se prăbușește și apoi se alină mai în vale. El aștepta, și totuși, vremea îi părea scurtă.

Portița nu se auzea, și totuși, îi părea că vorbește cu Ileana. Dorea să vadă pe Ileana, și totuși, tresărea când îi părea că aude portița, temându-se că ea va ieși.

Ileana privea din tindă la crucea de piatră. Tocmai când voia să plece, pentru ca să meargă cu Marta la joc, ea a zărit pe Bujor la cruce. Îi era oarecum frică să iasă.

– Nu mergi, tu fată, la joc?

– Aștept pe Marta, mamă!

Ileana văzu pe Marta trecând puntea înaintea lui Ghiță. Fără ca să știe de ce, ea făcut un pas îndărăt, ca să nu fie văzută, iară după ce ei trecură, începu să numere petricelele ce Bujor arunca în apă. I-ar fi plăcut să vadă cum cad aceste petricele, să audă picatul lor; i-ar fi plăcut să știe ce vede Bujor în apă de privește atât de dus la ea. Totuși, dacă ar fi început să ardă casa în capul ei, acuma ea n-ar fi pășit de la prag. Numai atunci când Bujor arunca privirea la portiță, ea pășea în tindă, lăsând un ochi peste ușchior.

Ușa de la casa cea mare făcu pe Ileana să tresară. Dac-ar fi fost mai luminos în tindă, naica Floarea ar fi întrebat-o: "Ce e cu tine, fată?" În întuneric însă nu se văd toate. Ea crezu dar când Ileana îi spuse că și-a uitat cârpa acasă, deși chiar și prin întuneric ar fi putut vedea că Ileana ține cârpa în mână. Biata fată răsufla însă atât de cu greu, încât tot omul trebuia să creadă c-a fugit cale de-un ceas ca să-și caute cârpa.

Naica Floare coborî treptele, iară Ileana intră în casă pentru ca să-și ieie cârpa din dulap.

Când iarăși se afla pe prag, Ileana privi speriată, privi încă o dată, fugi la portiță, privi de aici în toate părțile. Nu era, ca în palmă; Bujor s-a dus.

– Bujor! strigă Ileana. Noroc c-a strigat atâta de încet, încât abia c-auzea ea însăși. Dar a doua oară nu strigă, ci stete puțin locului, apoi merse, stând la fiecare pas, spre crucea de piatră, unde a fost stat Bujor, de unde el arunca pietricele și privea în apă. Apoi ea se propti și privi în apă. Nu vedea nimic deosebit. Tot cum a mai fost. Crucea a fost rămas la stânga, cam în dos. Ea făcu un pas îndărăt și șezu necăjită pe piua crucii.

Piatra e piatră, dar mai nemișcată rămase Ileana după ce se așeză pe ea. Un fior, o roșață în obraji, și în urmă ca o beție groaznică: Bujor ședea în cealaltă parte a crucii. Când el zări pe Ileana, mâna i se deschise, pietrele căzură, și el se șterse pe mână de praf. După aceea rămase neclintit ca dânsa.

Când oamenii șed așa pe piatră, încât numai o cruce îi desparte, atunci ei nu vorbesc, chiar nici nu gândesc nimic. Este însă o limbă tainică, care nu are vorbe și nu cuprinde gândiri, o limbă pe care o pricep și cei ce n-o știu. Asta se vorbește însăși pe sine. Într-un târziu, Ileana suspină de trei ori într-o răsuflare - suspinul cu care se trezesc copiii speriați în vis.

– Auzi tu, Ileană! Vezi râpa asta? Să nu fiu om dacă nu sar d-aici!

Ileana nu i-a zis să nu sară. Acuma și ea ar fi sărit bucuroasă. A privit însă la el lung și blând, încât trebuia să rămână neclintit sub această privire, apoi a început să-i netezească aripa sucmanului, privind la țesătura firelor.

– A fost foarte bună spata pe care mi-ai făcut-o!

– Bună? Da... știam eu că are să fie bună. Tu ai zis s-o fac așa!

Ileana îi povesti apoi lui Bujor cum a țesut pânza, câte fire i s-au rupt, câte crâmpițe i s-au făcut, ce-a zis mama, cum o dată a sărit motanul peste război și au căzut trei fușteie: le-a povestit toate îndeamănunt, una câte una; avea atât de multe de a spune, încât Bujor numai a ascultat.

Când umbrele se împreunară în amurgul serii, Ileana se ridică de pe piatră. Era vremea ca să se mulgă vacile și să se adape boii.

– Noapte bună, Bujor!

– Noapte bună, Ileană!

Pesemne, pentru că i-a poftit-o Ileana, Bujor a avut astă dată o noapte foarte bună - bună nu pentru că a dormit bine, ci pentru că nu putea dormi. Lumea îi părea atât de frumoasă, încât nu se îndura să închidă ochii să n-o mai vadă. El nu știa că acea lume este cea mai frumoasă pe care o vede cu ochii închiși.

Când intră pe portiță, cânele Flocan sări de lângă trepte, unde era culcat, și fugi de-a lungul casei, pentru ca să se ascundă dinaintea lui Bujor. Era o neplăcută aducere-aminte. Astăzi, când Bujor sosea de la biserică, cânele petrecea gonind găinile împregiurul ogrăzii; pentru asta, Bujor și-a vărsat veninul asupra lui. Acum, la întâlnire, amândurora le veni în minte întâmplarea de dimineață și Bujor se simți cuprins de o durere nepricepută, amestecată cu rușine, când văzu cânele fugind de el.

Îl chemă înapoi cu atâta duioșie, încât cânele se opri și îl lăsă să se apropie de el.

– Vezi că nu-ți fac nimic, bietul de tine! îi zise Bujor netezindu-i părul, apoi îi luă capul sub brațul drept și, îmbrățișându-l astfel, îl privi în ochi.

Un câne a împăcat Bujor, și această împăcăciune îl bucura atât de mult, încât ar fi stat noaptea întreagă îngenuncheat lângă perete ca să petreacă cu el. Antița însă i-a sărit din dos în spate, și, cuprinzându-l cu brațele, a început să-l hățească.

– Ia-mă, bădică, în spate!

În spate și în brațe a luat-o apoi bădica. A sărutat-o, a dezmierdat-o, a necăjit-o: iară cânele juca împregiurul lor, sărind câteodată sus spre Antița, care se juca cu el țipând nebunatec când cânele o atingea cu labele.

– Încă o dată, bădică!

Bujor îi săruta ochii și făcea încă o dată.

Încă o dată și încă o dată... tot mai rar, tot mai încet, mai alene, mai obosit, până ce mica adormi în brațele frăține-său. Bujor o duse la Marta, o dezbrăcară tiptil-tiptil, ca să nu se trezească, și apoi o culcară. După aceea Bujor ieși din casă, mai stete gânditor până ce-i veni fluierul său în minte. De mult l-a fost uitat: acum însă simțea dor de el. Jos, tocmai în fundul grădinii, pe unde curgea apa peste pietricele, locul este atât de liniștit, mai ales acuma seara. Aci se duse Bujor. Se așeză pe pajiște, se propti cu spatele de nucul cel tânăr și începu doina tărăgănată. Câțiva pași la dreapta, cânele, întins la pământ, cu capul așezat pe labele de dinainte, zăcea privind la cântător, ca și când el ar ști ce vrea să zică doina aceea.

Alene vântul, alene râul, alene doina - o lume legănată alene...

Dar tot mai încet sună fluierul, până când el se sfârși într-o duioasă șoptire. Bujor îl puse pe iarbă lângă sine și rămase privind la pălăria sa, pe care o pusese într-un par din gard.

Luna plină grăbea cu răpejune spre un nour rătăcit; el o urma cu privirea, iară când luna nu se mai văzu decât în marginile argintate ale nourului, el închise ochii, ca mai bine să vadă icoanele ce se dezveleau din sufletul său, părându-i ca niște vedenii fără de trup, care se leagănă în văzduh. Vedea biserica, oamenii în biserică și pe Ileana între oameni; se vedea pe sine așteptând la ușă, i se reivea simțirea de

bucurie fioroasă[2] cu care aștepta și iarăși trecea roșeața peste obrajii lui, aducându-și aminte vorba: "Aștept pe tata". Crucea de piatră și apa ce cade și se izbește în râpă se iveau pretutindenea , rupând șirul gândurilor sale; iară mâna Ilenei mereu dezmierda aripa sucmanului său. Naica Floare și badea Mitru - greu a supărat pe acești doi oameni. Mult ar fi dat dacă într-astă clipită ar fi putut să-i împace. Ar fi dorit să sărute mâna naichii Floarei și ca badea Mitru să-i dea o palmă și apoi să-i pară rău c-a făcut-o. Așa se năștea un gând pe altul în sufletul lui; intra tot mai adânc în această lume, până aici nu mai știa dacă se află aici ori acolo. Iarăși se simțea crescut în casa Boarului și se mustra pentru greșelile ce le-a făcut de când a ieșit din această casă. Mai deunăzi a trecut pe lângă holdele Mitrii. Erau rău lucrate. Și boii au fost prea slăbiți de când nu mai steteau sub îngrijirea lui. Ar fi trebuit să-i spună stăpânului, fiindcă el nu poartă grijă de nimic. "Mâne dimineață, în crepetul zorilor, trebuie să vorbesc cu el!" zise Bujor grăbit, și se ridică de la pământ.

– Ce faci tu, fată, în grădină? s-auzi glasul naichii Floarei de peste gard.

– Nimic, mamă! răspunse Ileana speriată - răspunse pentru sine, căci nimeni nu o putea auzi.

Bujor tresări. Îi venea să plângă, căci găsi că Ileana a fost stat în apropierea lui. Apoi grăbi la gard și o văzu fugind spre casă.

– Ileană! Auzi tu, Ileană! o chemă el, dar atât de încet, încât nu se auzea.

[modifică]V

În vreme ce tinerii petreceau la cruce, bătrânii steteau de vorbă.

De la slujba de seară vecinii plecaseră împreună înspre casă. Era Stan și Mitrea, Gligor, tatăl lui Ghiță, și Păvăloc Țăpăloiu, om bogat și din neam ales, ca și Gligor. Puțină vorbă se schimbă între vecini, până când Stan nu începu, arătând spre o vrâstă de nori, ce se vedea înspre apus.

– Dacă ar da bunul Dumnezeu!

– Zău, o ploiță n-ar strica. Grânele sunt cam pălite, zise Gligor.

Păvăloc era casier la sat și om care se pricepe la destăinuirea firii. El privi mai îndelungat la nori, apoi încredință pe vecinii săi că mai 'nainte de mâne dimineață nu se poate aștepta la ploaie.

De aici înainte vorba se întinse asupra ploilor. Fiecare știa să povestească despre câte un rămășag pe care l-a câștigat de la cutare și cutare.

– Eu îți dau rămășag că plouă la noapte! îi zise Stan lui Păvăloc.

– Nici vorbă! înainte de zori, nu!

– Vere Mitre - grăi Gligor - ce zici, o să plouă la noapte?

– Să vedem ce zice el.

– Vezi așa, îi zise Stan, ești mare meșter într-asta. Totdeauna știi când e vremea de semănat. Dacă nu ploauă după ce ți-ai pus tu sămânța în pământ, apoi rămâne secetă vara întreagă.

– Parcă-i călindar, așa o potrivește de bine. Iacă, eu, unul, vă spun că totdeauna aștept cu sămânța și cu prășitul până ce nu văd pe Mitrea că seamănă și prășește!

– Apoi asta o face satul întreg!

Mitrea se îndreaptă cu fața mândră, ca și dintr-o buiguială îndelungată, și încongioară cerul cu privirea.

– N-are să ploauă chiar nici mâne! zise el hotărât.

– N-am zis eu că nu plouă la noapte!?

– N-am zis eu că nu ploauă mâne dimineață!?

De aci înainte vorba trecu la holde. Mitrea, era mai vorbăreț, dar tot scurt și măsurat.

– Ăst timp ți-au ieșit semănăturile cam rău.

– Ce ai semănat pe lângă șipot, în sus pe coaste? îl întrebă Gligor.

Mitrea nu răspunse nimic, dar în urmă trecu roșeața peste obrajii lui.

– E păpușoi, dar n-a răsărit încă! zise Păvăloc.

– Măi Stane, la tine am văzut păpușoiul frumos.

Stan își suci mustața:

– Apoi când are omul trei feciori ca mine!...

– Asta să fie zisă - îi răspunse Păvăloc - plugar ca Bujor al tău nu mai este în sat!

– Pe asta o au unii de la fire, grăi Gligor. Trebuie să fie în înțelegere tainică cu pământul. Mai în vară aram ca să semăn ovăz aici. "Rău faci că pui ovăz aici, îmi zise Bujor; este pământul cam gras și ți se pălește." Așa am și pățit-o. Apoi la potrivirea vremii nimeni nu se pricepe mai bine decât Bujor.

Oamenii începură să-l laude pe Bujor.

– Ei! vezi ce lucru pocit, zise Păvăloc, arătând la păpușile lui Bujor, care în adierea vântului își făceau jocul.

– Mare meșter! mare meșter!

– Ei bine, grăi Stan fălos, Bujor îți face carul mai trainic și mai frumos decât cel mai vestit rotar.

Vecinii plecară înainte spre casa lui Mitrea, care i-a fost poftit la un scaun de odihnă și mai multă vorbă bună; Mitrea însă rămase privind păpușile lui Bujor; își aducea aminte că în tinerețile sale și el îi făcea asemenea bucurii lui Păscuț, copilul care-i murise acum opt ani. Deci, ca totdeauna când își aducea aminte de Păscuț, el era cam trist intrând pe portiță.

Naica Floare acoperi masa cu pahare. Se bucura totdeauna când putea să vadă oameni cinstiți la casa ei. Vorbăreață precum era, îi plăcea să fie de față când se înșiră vorbele, așteptând să-i vie și ei rândul la glumă, ca și la vorba înțeleaptă. Acuma însă oamenii au fost urmat vorba de la păpușile lui Bujor. Stan își lăuda fata și feciorii, iară naica Floare își da toată truda să arate că numai niște piscoi sunt toți pe lângă Bujor.

– Iacă, să spuie Mitrea, el știe mai bine cine este Bujor. Vro șase ani de zile el singur a purtat gospodăria noastră, și așa gospodărie nu era în sat. Acuma, de când s-a dus el de la noi, toate merg avalma.

Toți așteptau răspunsul lui Mitrea. Dar Mitrea era necăjit de laudele care i se făceau lui Bujor. Nu pentru că nu l-ar fi știut pe Bujor vrednic de laudă, ci pentru că vedea pe Stan fălindu-se cu el.

– Apoi da, zise el cam cu jumătate de gură, e flăcău harnic.

Într-astea, paharele se schimbau. S-a închinat în sănătatea tuturora. Stan a închinat un pahar chiar în sănătatea clopotului celui mare, care s-a făcut pe socoteala lui Mitrea. La asemenea rânduri Stan se

pricepea mai bine: a stat adeseori la vorbă și s-a veselit la masă cu popi, cu dascăli și cu alți oameni cărturari, care știu potrivi vorba în placul altora.

Păvăloc privea pe fereastră la cruce. Era tocmai în vremea când Ileana și Bujor ședeau acolo. El trase pe Mitrea de sucman și-i făcu semn să privească. Și-i plăcea lui Mitrea să privească. Bujor era înalt și spătos, iar Ileana, făptura tătâne-său, numai cu o palmă mai mică. Se potriveau bine lângăolaltă, iar asta el n-o găsise până acuma.

Și Păvăloc pricea cu plăcere. El ridică paharul plin și-l închină lui Mitrea:

– Vere Mitre! să jucăm la nuntă! Soră Floare! Vecine Stane! să fim cu veselie!

Și Gligor ridică paharul, închinând pentru încuscrire. Dar Mitrea era dus pe gânduri și nu pricepea gluma, iar naica Floare o pricepea și nu voia s-o priceapă. De când Ileana era mică, ea se dezmierda cu dorința de a fi o dată soacra părintelui din sat. Ileana e făcută să fie preuteasă. Dar cum gândea acum la Bujor, ar fi dorit ca el să fie popa, și mai că n-ar fi fost în stare să închine și ea.

Nici Stan n-a gândit încă la asemena lucru și era cam supărat c-au gândit alții. Tot nu prea era omul lui Mitrea. Om însă care niciodată nu rămâne dator, el ridică paharul și cumpăni puțin vorbele:

– Cam grăbit, vere Păvăloc. Ai greșit casa. Iacă, vărul Gligor, om bogat, are fecior voinic. Eu?! mai sunt și alte sate. Pe Bujor îl știe lumea. Șapte fete pe un deget.

– Hai! că n-am eu fată! Să am șapte fete, toate i le-aș da lui Bujor.

Stan începu a-și răsuci mustața, privind cam aspru și fălos la Mitrea.

Mitrea porni în răsuflat greu, se aprinse în sfârșit, sări și dete cu pumnul în masă.

– Să n-am Dumnezeu de nu crap masa asta în două! În casa mea eu sunt stăpân, strigă el mânios.

Toți se uimiră de asemenea purtare pripită.

– Dar ce te-a supărat, dragă? îl întrebă Floare, care de vro opt ani nu l-a văzut așa de aprins.

– Să nu se fălească cu el, că eu l-am făcut om; din casa mea a ieșit, în a mea cinste este cum este! răspunse Mitrea hotărât.

– Ce!? nu cumva ai voi să-mi iai feciorul?

– Ți-l iau, că e de casa mea. Eu l-am făcut om!

Să nu mai lungim vorba, pentru că nici n-a mai ținut mult. Aprins era Mitrea, Stan aprins: vecinii s-au despărțit cam supărați. Naica Floare era necăjită de cele petrecute. Ileana e fată mare, dar ea încă nu ține minte să o fi ocărât mamă-sa vrodată. Acuma naica Floare o luă de scurt și-i spuse că unei fete mari nu-i șade bine să umble prin grădini.

– Tu ești fată de măritat, trebuie să-ți păzești numele.

De asemenea vorbe Ileana s-a foarte amărât, și amarul ei multă vreme n-a lăsat-o să doarmă.

Badea Mitru nu se mai cunoștea pe sine însuși. Părea c-a găsit o comoară. Afară din seamăn era mulțumit de vorbele pe care le-a fost zis lui Stan. L-a lovit tocmai unde mai tare îl doare. Apoi simțea că a zis adevărul. Bujor îi era ca fecior. Atât de tare o simțea asta, încât numai acuma începu să se mânie pe Bujor pentru că a ieșit din casa lui, și ar fi fost în stare să meargă acum noaptea să-l aducă acasă.

Astă-seară era răcoare de primăvară, dară Bujor și Ileana ștergeau sudori când calde, când reci. Când Bujor plecă de la tei, Ileana era în pat, dar nu putea dormi. Naica Floare se cam neliniștea auzind-o suspinând și întorcându-se mereu de pe o lature pe alta. Dacă oricât ar fi dorit să o liniștească, nu știa cum să înceapă. Era și ea cuprinsă de gândurile sale.

Deodată Ileana se ridică în pat, stete puțin, apoi se coborî și ieși încet din casă. Naica Floare își opri răsuflarea, dar nu mai auzi nimic.

Ileana a ieșit să se astâmpere puțin. În casă găsea că era năbușeală. Ea se așeză pe prag și stete câtăva vreme aici neliniștită, mușcându-și buzele și hățând legătura rochiei, pe care n-a fost lepădat-o. Într-un târziu ea se ridică iute și plecă cam fuga spre portiță, o deschise și ieși, lăsând portița așa.

În casă, naica Floare se neliniștea tot mai tare.

– Ileană! auzi tu, Ileană! Ileana mamii!

Nici un răspuns.

Ea se coborî din pat și ieși. Ileana nu se mai vedea nicăieri. Speriată, se întoarce în casă și sculă pe Mitrea, care dormea dus ca un copil scăldat și bătut.

– Ce e? întrebă el buiguit.

– Ei, du-te de vezi unde e Ileana.

– Apoi unde e?

– A ieșit și nu știu unde a perit.

– Ori tu ți-ai ieșit din fire!?

– De un ceas a ieșit și nu mai vine. Am fost s-o caut și n-o găsesc.

Mitrea se coborî din pat și ieși în cămașă, precum era.

Afară numai cânii îi ieșiră în cale, mișcându-și cozile și scheunând încet. Privi în toate părțile, dar nu se vedea nimic. Ar fi chemat-o, dar îi venea greu să-și strige fata în capul nopții. El o chemă de câteva ori încet, dar nu primi nici un răspuns. Dacă nu era atât de aprins în căutarea fetei sale, ar fi văzut portița deschisă și ar fi găsit calea. El plecă însă spre grădină, apoi suci pe la capul casei.

– Ileană! auzi tu, Ileană!

Nici un răspuns.

– Păcatele mele - zise el plin de îngrijire - unde poate fi fata aceea?!

În clipa aceasta sosi la colțul casei. În dos, între casă și gardul lui Stan, văzu ceva mișcându-se.

– Tu ești, Ileană!?

Nici un răspuns, dar și arătarea care se vedea rămase neclintită.

– Cine e acolo? strigă badea Mitrea, pășind mânios spre el.

– Eu sunt, bade Mitre! zise Bujor cu glas tremurător, văzându-se un pas de la Mitrea.

– Dar ce dracul cauți tu aici pe vremea asta?!

Bujor stete câtăva vreme turburat, apoi scoase vorbele fără de legătură.

– Bade Mitre! Să-mi dai pe Ileana, s-o măriți după mine, că zău nu-i bine dacă nu faci așa!

Mitrea rămase uimit de vorbe și de felul în care erau zise.

– Ei bine, zise el, apoi acuma noaptea vii tu să-mi pețești fata?

– Dară n-o pețesc acuma, nici n-am venit de asta, grăi Bujor amărât, apoi se suci în călcâi. Adecă nu mi-o dai. Nu mi-o da. Ține-ți-o ție!

Când Mitrea văzu că Bujor pleacă, făcu un pas spre el.

– Auzi, măi Bujor, zise el molcotit[3], d-apoi că n-am zis eu că nu ți-o dau.

Zicând aceste, îl apucă cu mâna de braț și ei steteră multă vreme așa, fără să se miște, fără să grăiască careva vrun cuvânt.

– Dar Ileana unde e? întrebă Mitrea mai în urmă.

– Ileana? Nu e în casă?

– A ieșit și nu știu unde a pierit.

Bujor tresări la aceste cuvinte. De mult a văzut el ușa deschisă, a auzit chiar când cineva a deschis-o, ba a și gândit că Ileana ar fi putut să iasă pe ușa aceea.

Când se găsiră la uliță, Bujor plecă spre cruce.

– Stăi, grăi Mitrea. La dreapta!

Ileana ședea pe laița de dinaintea casei lui Stan și se săruta cu naica Sanda, muma lui Bujor.